

Žádná politická reprezentace, ani velení armád na celém světě, si nedovolí zpochybnit význam připravenosti vojsk po tělesné stránce. Jen cesty k jejímu dosahování volí každý jinak. Roli hrají tradice, zkušenosti, ekonomika - prostě vše, co vstupuje více či méně do tělovýchovného procesu a přípravy vojsk obecně. Nezastupitelná by v tomto zástupu vlivů měla být i vysoká profesionalita při naplňování složek tělovýchovného systému, stejně jako při rozhodování o personálním pokrytí této potřeby.

V armádě představuje „tělovýchovný proces“ bohatou strukturu a škálu činností, někdy více, jindy méně náročných na odborné znalosti. Tento termín je často používán v různých situacích, ne každý se v něm ale správně orientuje. Dochází i k jeho záměně s termínem „tělovýchovný systém“. Nechci odrazovat teoretickými definicemi, ale pro tuto potřebu považuji za vhodné uvést jejich specifikaci odbornou literaturou [1]. Často nudné definice mohou přispět k ujasnění správné představy, čímž vnesou do obsahu těchto frekventovaných tělovýchovných pojmů více světla a mohou přispět i k pochopení významu funkce tělovýchovného náčelníka (TN), nověji - cca od roku 1996 - náčelníka tělovýchovy (NTv). Ve vazbě na toto datum je příslušné označení užíváno i v dalším textu.

Pojem tělovýchova (Tv) je v tomto případě chápána ne jako synonymum pro tělesnou výchovu ve smyslu prováděné výchovné činnosti, ale jako oblast společenského zájmu v institucionalizovaném významu.

Tv proces:

- ❑ druh pedagogického procesu, který k rozvoji základních tělovýchovných a psychologických předpokladů z hlediska funkčních cílů tělesné kultury, využívá specifických prostředků - tělesných cvičení;
- ❑ záměrná činnost směřující k rozvoji pohybových schopností (silových, vytrvalostních, rychlostních, obratnostních), k osvojení pohybových dovedností a odborných vědomostí;
- ❑ vytváří prostředí v němž působí ve vzájemné jednotě pedagog (učitel, cvičitel, velitel, NTV) a objekt jeho působení (žák, cvičenec, sportovec, voják), který je současně i subjektem, jenž se v tomto procesu sám učí.

Tv systém (také Tv soustava) je více či méně komplexně uspořádaný a propracovaný soubor Tv prostředků, sloužících k dosažení vytčeného výchovně-vzdělávacího cíle v dané etapě vývoje tělesné výchovy (TV) a společnosti.

Se znalostí věci je potom zřejmé, že Tv proces je i tím, co v armádě umožňuje realizaci všech složek systému služební tělesné výchovy (sl. TV). Tento systém [2] částečně modifikovaný v roce 2001, který je tvořen povinnými i výběrovými formami, vyžaduje kvalitní řízení jako celek a často i přímé, osobní vedení obtížných nebo rizikových témat dostatečně odborně erudovanými odborníky.

Každá armáda, tedy i naše, uznává nutnost tělesné výkonnosti a potřebných pohybových dovedností jednotlivců na vyšší úrovni než je běžné u nevojenské populace. Z této nezbytnosti pramení i důvod existence NTv (i pod různými názvy funkce a s různým začleněním ve struktuře štábu) u nejdůležitějších útvarů jako výkonných, odborně fundovaných pracovníků v přímé praxi a jako erudovaných koordinátorů Tv procesu v rámci svazků, svazů atd.

NTv je tak rozhodujícím a odpovědným odborníkem pro obsahové naplňování systému sl. Tv díky Tv procesu, což mu ve vzájemné provázanosti umožňuje volbu forem, metod a prostředků, v konkrétních podmínkách optimálních. Toto racionální zdůvodnění je - doufám - i skutečnou příčinou, proč má Tv odborník v naší armádě tak dlouhou tradici.

Na systemizovaných Tv místech jde o pracovníky, kteří mají zabezpečit fyzickou připravenost především velitelského sboru tak, aby ten byl schopen vést vlastní výcvik jednotlivců i jednotek. V povinných formách tohoto výcviku existuje sice dost náročných zaměstnání, kdy je osobní vedení náčelníkem Tv důležité, nejsou však převažující. Už proto by tělesná připravenost, ale hlavně úroveň pohybových dovedností velitelů, měla být převážně vyšší než jejich vojáků.

Tím je dáno, že v práci NTv je rozhodující odborně řídit Tv proces na vysoké profesionální úrovni, s důrazem na výcvik především vojáků z povolání (VZP). Osobně vést převážnou část přípravy velitelů, ale některá riziková zaměstnání speciální tělesné přípravy (STP) i u jednotek, je-li držitelem příslušného osvědčení. V souvislosti s tím roste tlak na zvýšení podílu NTv v řadách instruktorů STP ve smyslu RMO č. 14/1999 Věstníku.

Jako všechno v armádě i funkční náplň NTv prochází vývojem, vždy s vazbou na danou aktuální dobu, včetně jeho postavení - začlenění v útvarové struktuře. A také s různým podílem na dalších úkolech útvaru mimo jeho vlastní odbornost. Ti, kteří i jen část své vojenské kariéry absolvovali před rokem 1990, pamatují postavení tehdejšího TN převážně jako samostatného odborného náčelníka ve štábu (většinou pluku), přímo podřízeného veliteli, který ale často tuto svou kompetenci delegoval na svého zástupce odpovědného za výcvik. Obecná formulace předpisu [3] jej definovala jako **odborný orgán velitele pro oblast péče o rozvoj tělesné výkonnosti a zdatnosti příslušníků útvaru a o jejich další tělovýchovné potřeby**.

Toto ustanovení bylo konkretizováno v různých oblastech Tv systému. Šlo o řadu odborných činností administrativně-teoretických či praktických činností jako je plánování, příprava VZP a velitelů zvláště, ukázková, metodická, kontrolní a jiná zaměstnání, ranní cvičení, masová sportovní činnost (MSČ) a výkonnostní sport (péče o vojenské tělovýchovné jednoty - VTJ). K tomu výstavba a údržba Tv učebně-výcvikové základny, finanční a materiálové hospodaření a byly tu i jiné, z hlediska Tv neodborné úkoly. Na těch, jako jsou účast na nácvicích a cvičeních, dozorčí služba, běžná kontrolní činnost např. režimu života útvaru, dokumentování a vyhodnocování plněných úkolů... se ale musejí podílet všichni příslušníci štábu. Nepominutelná je povinnost navrhopat a často i přesvědčovat velitele pro přijetí adekvátních opatření k dalšímu rozvoji všech forem služební tělovýchovy.

Proměny TN - NTv

Doba po roce 1990 a dále po roce 1992 nepřinesla jen změny v politickém režimu a ve státoprávním uspořádání. Radikální zásahy do právního rámce země v období 1990-92 z nichž většina byla z československé federace převzata i novým českým státem se v Tv systému projeví také významným způsobem. To zase ovlivnilo pracovní náplň TN. Nepodstatných, drobných změn bylo dost, ale výrazně se projeví úpravy, na které musela reagovat v roce 1995 aktualizace povinností TN stanovených předpisem [3].

Závažným zásahem bylo postavení výkonnostního sportu v AČR „mimo zákon“ [4, 5]. Tuto sportovní „pohromu“ způsobily tři kroky českého parlamentu, které zrušením zákona č. 68/1956 Sb., o organizaci tělesné výchovy, schválením zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů a novelou v tehdejší zákoně č. 76/1959 Sb., o některých služebních poměrech vojáků, pokračování existence VTJ v působnosti MO znemožnily. Ke sladění této činnosti se zákonnými normami vydal ministr obrany rozhodnutí na základě Informační zprávy o stavu výkonnostního sportu a možnostech transformace 10. 2. 1994, splněno bylo 30. 9. 1994 podle pravidel daných Nařízením NGŠ AČR č. 43/1994 z 28. 7. 1994.

„Odchod VTJ do civilu“ uvolnil pro TN hrubým odhadem 30 % jeho pracovní doby (často i více) a cca 70 % finančních prostředků vyčleněných útvarem pro Tv materiál - nákup a opravy. Z funkční náplně TN se tak ztratila značná pracovní „porce“, ale už s předstihem se pro něho chystala **mnohem větší a odpovědnější zátěž**.

V roce 1993 formuloval náčelník Tv AČR novou součást povinné tělesné přípravy - **speciální tělesnou přípravu (STP)**. Byly využity zkušenosti speciálních jednotek a letectva, kde se některé formy a metody tohoto výcviku praktikovaly už dlouhá léta. Byla rozvinuta vhodná témata a upravena pro výcvik s ohledem na různé podmínky většiny útvarů a odborností a STP se s příslušnými modifikacemi zavedla v roce 1994 do celé AČR. Po posledních nejméně 30 letech to znamenalo dramatický **přerod TN** do značné míry chápáného jako sportovce, **na odborného náčelníka, žijícího hlavně výcvikem**. Výcvikem vojsk se vším všudy, tedy i s velkými riziky, kdy zejména STP vyžaduje v některých tématech tělesné i psychické vypětí na hranici fyziologických možností organismu.

To rapidně zvýšilo nároky na odbornou erudici TN hlavně v tom, aby dokázal v co možná nejefektivnější míře nalézat metody pro realizaci nového výcviku a účinně snižovat riziko poškození zdraví cvičících nebo dokonce ohrožení jejich života. Jde tu o včasné rozpoznávání mezních možností cvičence (např. únavových symptomů, podchlazení, přehřátí aj.), znalosti účinné pomoci a relaxace při nastalé krizové situaci apod. S vysokoškolským vzděláním VO UK FTVS nebo jemu adekvátním TN potřebné znalosti i praktické dovednosti mají a umějí si v takových situacích poradit.

Vážnost tak rizikového výcviku potvrzuje důležitost zmíněného vzdělání, a také **odpovědnost velitelů při obsazování systemizovaných míst** této profese. Se znalostí a uplatněním didaktických zásad musí TN činit i potřebná opatření k tomu, aby předával důležité vědomosti a informace také při výcviku instruktorů STP - jediných, kteří směřují s příslušným oprávněním riziková zaměstnání vést. Bohužel stává se, že v rámci reorganizací i jiných důvodů **někdy velitelé obsazují tato místa lidmi jiné odbornosti** a jejich setrvání v této funkci dokonce ani nepodmiňují alespoň dodatečným studiem tělovýchovy.

Další povinností, která v Tv systému obohatila tentokrát blok výběrové tělesné výchovy, se staly preventivní rehabilitace VZP s Tv programem. Úkol vydaný RM0 č. 50/1990 byl koncipován až v roce 1992, první turnusy se ověřovaly od roku 1993. Už zmíněná novela povinností TN z nich v podstatě učinila každoroční odborný příspěvek Tv pracovníků ve prospěch nejen AČR, ale celého resortu, takže mimo úkoly útvaru. Byl to jeden z kroků, které přinesly konec bývalým a ponižujícím pracovním rehabilitacím VZP a který nabídl - tělu i duši - hodnotnou, prospěšnou náhradu v rámci celého nově pojetého, regeneračního programu rehabilitací.

Pro TN to ovšem znamenalo občas obtížný zásah do zplánovaného Tv procesu u vlastního útvaru, vzhledem k nutnosti jeho skloubení s touto mimoútvarovou aktivitou (někdy i s ne

příliš vstřícnými postoji velitelů). Na druhé straně je to příležitost k odbornému obohacení – pedagogické praxi při vedení neznámého, nesourodého a náhodného seskupení VZP. To je jako každou zkušenost možné aplikovat v příslušné formě potom také „doma“. Nutno říci, že tato nová povinnost je pro TN plněním pracovních úkolů na služební cestě a neruší jeho právo na vlastní regeneraci v jiném termínu rehabilitace.

Proměny práce TN pokračovaly také v důsledku zániku původního systému technického zabezpečení a týlového zásobování vojsk. Postupným budováním logistických struktur přecházely i povinnosti TN také jako odpovědného materiálového funkcionáře, na tato nová pracoviště.

Tento výstup armádní reorganizace umožnil všem odborným funkcionářům více se věnovat výcviku. Nelze to ale chápat jako úplné „osvobození od materiálu“. Ve vlastním zájmu musí TN u „svého“ materiálu nadále sledovat kvalitu, množství, včasné opravy či obměny atd. Nezabezpečuje je ale už sám, nýbrž uplatňuje své požadavky u příslušných pracovníků logistiky. Úplně nebyl osvobozen ani od finančního hospodaření. Patří k jeho povinností znát příslušné rozpočtové položky a také vyžadovat pokrytí finančních standardů pro oblast sl. TV především v době tvorby kalkulací na další rok a během něho mít rozhodující vliv na jejich efektivní „utrácení“.

Mění se také řešení výstavby a údržby učební a výcvikové základny (UVZ) útvaru. Zařízení pro TV do ní samozřejmě také patří, i když ne vždy je to tak chápáno ve spojení s příslušnou péčí. Někde je celá odpovědnost stále ještě na TN, jinde funguje systemizovaný pracovník mající UVZ v „popisu práce“ a podle požadavků všech odborných funkcionářů plánuje prostředky, materiál, řeší zadávání zakázek pro budování, opravy aj.

V úvodu bylo zmíněno i přejmenování TN na NTv. Není to změna podstatná, ale je v souladu s odborným názvoslovím a snad toto označení odstraní i archaismy, jako je po stránce pravidel českého pravopisu nesmyslný např. náčelník tělesné přípravy aj. Snad umožní i lépe vnímat celý obsah TV procesu i TV systému. A snad potom také rozsah a vážnost – odpovědnost práce NTv.

Pohled na NTv jako na člověka bavícího se na vojně sportem, stejně jako ještě častý názor VZP na sl. TV jako na něco čím zabít čas když není co dělat, je v duchu už proběhlých proměn, opravdu už archaický. Jejich nositelé se s novou dobou v armádě asi ne zcela ještě sžili, ti mladší je možná z pohodlnosti přebírali od starších kolegů. Jako ve všem ale může být příčinou nejen přístup a vnímání okolí, ale i nekvalitní profesionální pracovník, který sám vytváří o své práci nebo profesi zkreslené a znehodnocující představy. O odpovědnosti velitele k řešení takové situace, případně podílu i (nejen) odborných nadřízených v personální práci už ale řeč byla.

Jak spojenci

U dlouhodobě spřízněných zemí z bývalého východního bloku je personální řešení sl. TV obdobné. Na západ od nás jednotné pojetí není a jsou značné rozdíly dané různými vlivy a tradicemi zemí, jen pro příklad – Belgičané a Francouzi mají dodnes ve výcviku zařazen velkým podílem šerm. Mají pro to své důvody, které nejsou jak bychom řekli „úplně od věci“. Víím, že ne všude armády NATO funkce útvarového tělocvikaře znají, ale také víím, že jejich odborníci by je často rádi uvítali a zavedli do své praxe. Tvrdím, že odborně náročný a rizikový výcvik patří do odpovědnosti příslušně i po teoretické stránce vzdělaného odbor-

níka a ne jen pouhého „drill-instruktora“ s příručkou v kapse a možná jen s empirickými zkušenostmi.

S tím [6, 7] naši zahraniční kolegové souhlasí, ale jejich problém je v tom, že dlouholeté, většinou národní tradice jsou jiné, velmi svazující a v takovém prostředí se k novinkám, byť užitečným, přesvědčují kompetentní funkcionáři jen velmi obtížně.

Riziko vysokého počtu úrazů – i s trvalými následky nebo dokonce úmrtí způsobené nedostatečnými vědomostmi a praktickými znalostmi pro včasné rozpoznání blížící se krize – kolapsu cvičícího vojáka, by mělo mít dostatečnou váhu.

Doufáme, že občas nevěřejně zaslechnutá cynická glosa „zemře-li voják při výcviku podle předpisu, nic se neděje“(!), nedostane v AČR faktický prostor. Pravdou je, že věta je známá už mnoho let, možná je věkem i předválečná, nicméně se nevytratila. Cesta ve snižování nebezpečí by se neměla ubírat přizpůsobováním normativů, ale erudiicí a kvalitou přístupu k výcviku. Věřím, že devastace těla i ducha jako nadměrné vyčerpání, omrzliny, úrazy s trvalými následky nebo dokonce úmrtí vojáků, srážení sebevědomí aj., nedostane místo ve jménu zvyšování tělesné kondice a pohybových dovedností.

Z mnoha dobrých důvodů je přijatelnější prevence než řešení následků a (pokud vůbec lze) jejich odškodňování. Neúnosným omezováním osvědčené a stále potřebné profese vojenského tělocvika by taková situace mohla snadno nastat. Toto riziko, doufám, nikdo ze stavitelů koncepcí AČR do jejího výcviku nevnese (přestože v některých armádách NATO existuje).

Pokus o vizi pro další období

Všechny uváděné proměny (ale nejen ty, bylo jich více) způsobovaly i proměny celého obrazu o poslání Tv procesu u vojsk a probíhaly především v nedávných 90. letech dnes už minulého století. Se značnou mírou pravděpodobnosti lze předpokládat, že vojenský Tv systém nejvážnějšími proměnami už prošel. Změny ve výcviku, které budou provázet postupující profesionalizaci AČR, je tento systém schopen „strávit“. Flexibilitu má dostatečnou. Nejlepším příkladem je to, že bez problémů dokázal reagovat na radikálně pojatý RMO č. 53/2002 k fyzické zdatnosti vojáků z povolání. Dozrála tak doba, kdy už se stalo nejen odborně, ale i ekonomicky efektivním rozhodnutím, vydat moderně pojatý předpis (Tě1-1-1) – jako základní „kuchařku“ Tv procesu a práce NTV. Věřím, že během roku 2003 bude k dispozici do útvaru v to.

Změnily se a dále se s profesionalizací armády budou také měnit právní podmínky. Nejvíce zřejmě pro **výběrovou tělesnou výchovu (VTV)**. Výše už byl zmíněn zákon č. 83/1990 Sb., jehož výklad zařazuje tělesnou výchovu a sport (nepovinné formy) do soukromých aktivit občanů. Výjimky pro občany v uniformě se nikde neuvádějí.

Bude tak třeba **najít právní oporu pro činnost sportovních kroužků**, které jako asi jediné přežívají z dob organizované MŠČ [8] a **jsou užitečné**. Dobrovolná aktivita v jejich rámci ale nezapadá do pojetí VTV jako služební činnosti.

Akce VTV (např. letní či zimní hry AČR nebo sportovní den) se po řádném zaplánování a po zveřejnění v rozkaze velitele stávají součástí výcvikové dokumentace a vztahuje se na ně úzus o výkonu zaměstnání. Tím ale současně a logicky také direktivní řízení velitelem nebo pověřeným funkcionářem. A na tomto faktu by v případě kroužků mohl vyvstat rozpor, který byl jednou z příčin v roce 1994 už uvedené transformace výkonnostního sportu do civilních podmínek. Stejně tak vidím potřebu právně zdůvodnit možnost bezplatného

využívání armádního (státního), většinou Tv materiálu pro uspokojování soukromých zájmů (hobby) členy těchto dobrovolných kroužků – ve světle zmíněného výkladu zákona č. 83/1990 Sb.

Lze vyslovit naději, že tvůrci Koncepce výstavby profesionální AČR v kapitolách o lidských zdrojích a v jejich rámci řešené kvalitě života uspokojivě zvládnou i oblast tělesné výchovy a sportu v mimoslužební době, kterou ale vojáci budou z různých důvodů trávit v blízkosti nebo přímo ve vojenských objektech.

Funkce a činnost NTV je nadále potřebná a tím i opodstatněná. Podmínkou ale je trvale úzká vazba na přípravu vojsk – s převahou tak jako dosud – zaměřením na přípravu velitelského sboru. Tak, aby velitelé přímo velící jednotkám byli s nimi schopni kvalitně cvičit a nedostávali se do postavení, kdy podřízený voják umí víc než jeho velitel. Speciální týmy připravované účelově pro specifické podmínky jsou pochopitelně výjimečné a mohou tam platit i jiné než běžné zásady.

Role NTV se musí prohlubovat i v tom, aby dokázal velitele útvaru orientovat v Tv procesu i v Tv systému tak, že především výcvik ve STP bude probíhat **důrazně s ohledem na požadovaný profil vycvičeného vojáka v příslušném ČVO**. Má to velmi vážný důvod. STP je v některých tématech rizikovou – nebezpečnou přípravou a je hazardem zařazovat takový výcvik tam, kde příslušné znalosti a dovednosti nejsou nutné.

Odborná – nosná část práce NTV bude soustředěna zejména na:

- ☐ příslušný podíl na reálném plánování sl. TV;
- ☐ osobní řízení a vedení přípravy velitelského sboru k efektivnímu plnění programů výcviku jednotek v předmětu tělesná příprava;
- ☐ osobní podíl nebo dohled u obtížných, zejména rizikových zaměstnání;
- ☐ kontrolu přípravy, organizace a výcviku v tělesné přípravě jednotek;
- ☐ zabezpečování potřebného (ne však nadbytečného) počtu vyškolených instruktorů STP a pomocných cvičitelů;
- ☐ provádění prověrek tělesné výkonnosti;
- ☐ koordinaci potřeb a uplatnění finančních standardů při kalkulaci prostředků na příští rok;
- ☐ účelnou spolupráci s orgány logistiky při nákupu, opravách Tv materiálu a UVZ;
- ☐ zabezpečování aktivit výběrové tělesné výchovy;
- ☐ odborné ovlivňování programů prevence proti sociálně patologickým jevům pomocí Tv prostředků;
- ☐ osobní přípravu na řízení preventivních rehabilitací s Tv programem;
- ☐ zvyšování vlastní odborné úrovně a zvyšování nebo udržování vlastní, věkové kategorii odpovídající tělesné výkonnosti a dobrého zdravotního stavu.

Vrcholové Tv pracoviště GŠ AČR má kromě řízení a kontroly oblasti Tv nezastupitelný, trvalý úkol zabezpečovat s využitím odborných tělovýchovných, právních a dalších (včetně nově vznikajících) zainteresovaných pracovišť normotvornou činnost, která zachytí probíhající změny v armádě tak, aby Tv kolegům poskytovala v praxi dostatečnou právní jistotu a ochranu pro jejich práci. Ale také takovou, která pomůže minimalizovat riziko při výcviku vojáků. Nutné bude i znovu přepracovat povinnosti NTV – novela z roku 1995 už opět není aktuální.

Závěrem

Pokusil jsem se shrnout i objasnit práci vojenského tělocvikáře a oblast sl. TV, možná tím tak trochu přispět ke sjednocení pohledu na to, jak je vojenská veřejnost v rozsahu přijatého Tv systému a s pomocí Tv procesu vnímá a odpovědní funkcionáři realizují. V podmínkách AČR je pro tuto realizaci důležitá role NTV nejen vzhledem k tradicím. Především proto, že stále užší vazba tohoto odborníka k výcviku a speciálnímu zvlášť, si to vyžaduje. Přítomnost nebo v příslušné formě odpovědnost po všech stránkách odborně připravené autority při fyzicky náročném výcviku je **znakem profesionálního chápání a řešení úkolů**. Zatím máme systém, který nám zahraniční kolegové často závidí.

Literatura:

- [1] *Encyklopedie tělesné kultury*. Kolektiv. Praha: Olympia, 1988, v koedici Bratislava: Šport 1988.
- [2] KONRÁD, A. „(Ne)známá služební tělovýchova.“ *Vojenský profesionál* č. 10-12, Praha, AVIS 1998, str. 58 až 67.
- [3] *Povinnosti funkcionářů útvarů a jednotek pozemního vojska*. (předpis Vševojsk-1-1) v platném znění, MO ČR 1993.
- [4] KONRÁD, A. „Transformace výkonnostního sportu v AČR.“ *Vojenský profesionál* č. 7, Praha, Magnet-Press 1994, str. 27 až 28.
- [5] KONRÁD, A. „Výkonnostní sport a vztah armády“ *Tělesná výchova sport mládeže* č. 2, Praha, UK FTVS 2001, str. 7 až 10.
- [6] BARTÁK, E. „Studijní stáž v Belgii“ *Vojenský profesionál* č. 10-11-12, Praha, AVIS 2001, str. 63 až 65.
- [7] KONRÁD, A. „Douška k zahraniční tělovýchovné stáži.“ *Vojenský profesionál* č. 10-11-12, Praha, AVIS 2001, str. 66 až 67.
- [8] ŠPERL, K. „Místo a úloha tělovýchovného náčelníka útvaru v systému tělesné přípravy“ *Skripta*, Praha, VO FTVS UK, 1983.

Některé zkratky použité v textu:

ČVO	číslo vojenské odbornosti
MSČ	masová sportovní činnost
NTV	náčelník tělovýchovy (cca od roku 1996, předtím TN)
sl. TV	služební tělesná výchova
STP	speciální tělesná příprava
TN	tělovýchovný náčelník (do r. 1996)
Tv	tělovýchova
TV	tělesná výchova
UVZ	učební a výcviková základna
VO UK FTVS	vojenský obor fakulty tělovýchovy a sportu
VTJ	vojenská tělovýchovná jednotka
VTV	výběrová tělesná výchova